

GeaX 2008

GEA College Znanstveno-raziskovalni inštitut
 Visoka šola za podjetništvo

Konzorcij za uvajanje novih izobraževalnih programov
 v srednjem poklicnem in strokovnem izobraževanju področja storitev

Projekt GeaX 2008: Odnos do podjetništva med srednješolci

Raziskovalna skupina:
 Dr. Jaka Vadnjal, Dr. Dejan Jelovac, Mag. Janez Damjan

MŠŠ konferenca, Ljubljana, 2. julij 2009

Kontakt: janez.damjan@sartes.si

GeaX 2008

Pomen podjetništva raste!

Globalni pritiski

↓

Družbene
spremembe →

Zaradi naraščajoče negotovosti
 in kompleksnosti poslovnega okolja
 je še bolj izražena potreba
 po podjetniških odzivih!

← Nove oblike
organizacije

↓

Spremenjen položaj posameznika

Vir: Gibb, Cotton, 1998

*Vse večje zavedanje o pomenu podjetništva
 tudi v Sloveniji! (npr. Turk, 24.6.2009)*

GeaX 2008

19.500 maturantov na 125 šolah

Tretjina jih obiskuje ekonomske, komercialne, trgovske in podobne šole, kjer poslušajo ekonomijo, gospodarsko poslovanje, računovodstvo, poslovno matematiko, marketing...in **podjetništvo**.

1. *Koliko izmed njih si želi postati podjetnik?*
2. *Kateri dejavniki vplivajo na željo postati podjetnik in odnos do podjetništva?*
3. *Kako uspešne so obstoječe oblike poučevanja ter spodbujanja podjetnosti?*

GeaX 2008

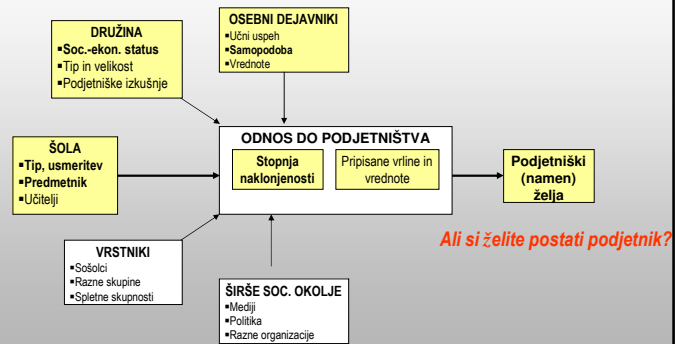
1. faza: Študij literature

Ali se lahko podjetništva na-učimo?

1. **Izobraževanje o** podjetništvu
 (oblikovanje zavedanja, spodbujanje ustreznih spretnosti, stališč, vrednot...)
2. **Izobraževanje za** podjetništvo
 (priprava bodočih podjetnikov na ustanovitev in vodenje svojega podjetja; učenje veščin in priprava poslovnega načrta)
3. **Izobraževanje v** podjetništvu
 (treninje managementa, znanja za razvoj podjetja)

Vir: Jamieson, 1984

Raziskovalni model

Vir: GeaX 2008

2. faza: Kvalitativna raziskava

Pogovori z dijaki in odprti vprašalniki v maju 2008:

- Podjetni ljudje so: Akrapovič, Pečecnik, Tuš, Jankovič, Šrot, Lovše, Zidar...

- Podjetništvo se zdi močno povezano z negativnimi pojavi: nepoštenostjo, goljufanjem, divjo privatizacijo, hitrim bogatenjem.
- Izrazito razlikovanje med dijaki v želji po podjetništvu in občutenju sposobnosti.

3. faza: Oblikovanje vprašalnika

- Interes za šolske predmete in druge teme
 - Verjetnost nadaljevanja študija
 - Dejavniki izbire poklica in odnos do poklicev
 - Trditve o podjetništvu
 - Želja in občutek sposobnosti postati podjetnik
 - Sposobnosti za uspešnega podjetnika
 - Vpliv dejavnikov okolja
 - Sociodemografski podatki
- + priloga Vrednote

Testiranje v septembru 2008 je bilo **USPEŠNO!**

4. faza: Zbiranje podatkov

V novembru in decembru 2008 preko osebnih obiskov v razredih.

Dijaki 4. letnika na Srednji šoli v Slovenski Bistrici.

Opis vzorca

- Skupna velikost vzorca: **3149** dijakov zaključnih letnikov (= cca 15 % populacije).
- Najmanj en razred na vsaki usmeritvi na "vseh" šolah Konzorcija (ekonomske, trgovske, administrativne idr. šole).
- Najmanj en razred na gimnazijah in tehničnih šolah v bližini šol Konzorcija.
- 140 razredov na 55 šolah.

Rang poklicev (glede na delež tistih, ki ga želijo opravljati)

1. direktor/ica	63	10. državni/a uradnik/ca	28
2. <u>podjetnik/ca</u>	61	11. komercialist/ka	26
3. odvetnik/ca	39	12. arhitekt/ka	23
4. pevec/glasbenik/igralec	32	13. obrtnik/ca	22
5. znanstvenik/raziskovalec	32	14. tajnik-ca	21
6. novinar/ka	31	15. zdravnik/ca	21
7. inženir/ka	30	16. računovodja	20
8. učitelj/ica	30	17. politik	17
9. vojak/policaj	29	18. kmet	7

Struktura vzorca po izobraževalnih programih:

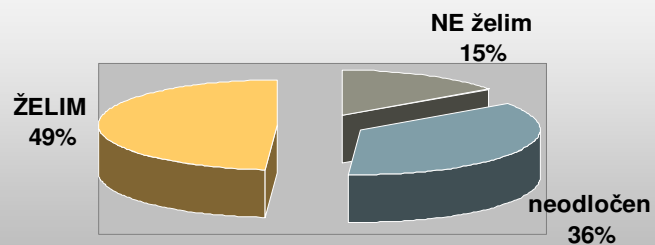
- ekonomski tehnik: 37,5 %
 - PTI ekonomski tehnik: 13,5 %
 - administrator, trgovec: **2,2 %**
 - ekonomska gimnazija: **12,6 %**
 - splošna gimnazija: 18,9 %
 - tehniška gimnazija: 3,8 %
 - "tehniški" tehnik: 7,3 %
 - druge šole (zdr., pedagog.): 4,1 %
- } **51,0 %**

Najbolj zaželeni poklici po izobraževalnih programih

	EKON. TEH.	PTI EK. TEH.	ADM., TRG.	EKON. GIMN.
1.	Podjetnik	Podjetnik	Direktor	Direktor
2.	Direktor	Direktor	Podjetnik	Podjetnik
3.	Odvetnik	Odvetnik	Odvetnik	Odvetnik
4.	Državni uradnik	Tajnica	Pevec/glasb./igr.	Učitelj
5.	Komercialist, Novinar	Komercialist, Novinar, Vojak/policaj	Vojak/policaj	Državni uradnik
	SPL. GIMN.	TEHN. GIMN.	TEHNIK	ZDR./PED.
1.	Direktor	Direktor	Inženir	Učitelj
2.	Podjetnik	Podjetnik	Podjetnik	Vojak/policaj
3.	Znanstv./razisk.	Inženir	Direktor	Direktor, Zdravnik
4.	Odvetnik	Znanstv./razisk.	Obrtnik	Pevec/glasb./igr.
5.	Pevec/glasb./igr.	Arhitekt	Znanstv./razisk.	Podjetnik

Segmentacija glede na željo postati podjetnik

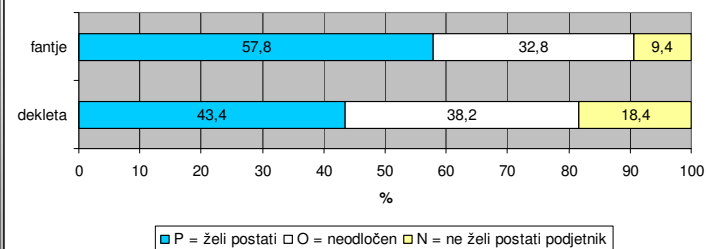
GeaX 2008

Vpliv sociodemografskih dejavnikov na podjetniško željo

GeaX 2008

Želja postati podjetnik glede na spol

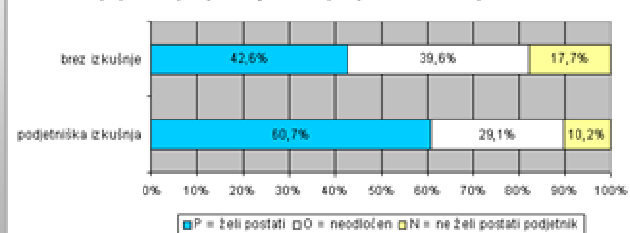
Pri drugih dejavnikih (letnica in vrstni red rojstva ter izobrazba staršev) razlike v velikosti segmentov niso statistično pomembne.

Najpomembnejši dejavnik je podjetniška izkušnja v družini

GeaX 2008

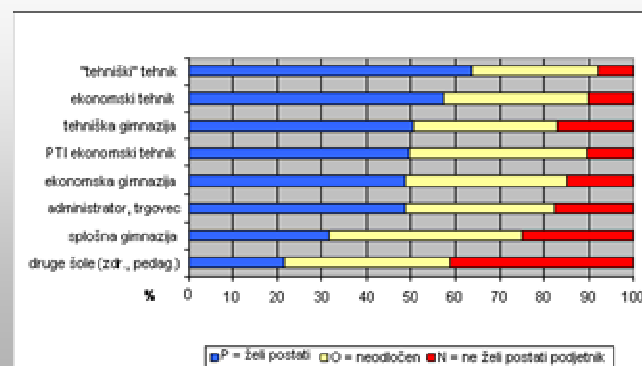
- 35 % dijakov/dijakinj ima v (širši) družini nekoga s podjetniško izkušnjo

Želja postati podjetnik glede na podjetniško izkušnjo v družini

Velikost segmentov po izobraževalnih programih

GeaX 2008

Dejavniki izbire poklica

1. Zanimivo delo	4,78	
2. Dobri odnosi s sodelavci	4,65	- tehn.gimn.
3. Možnost napredovanja	4,54	
4. Visoka plača	4,44	- spl. gimn.
5. Uresničitev lastnih idej	4,42	+ spl. gimn.
6. Varnost zaposlitve	4,37	- tehn.gimn.
7. Jasno določene naloge	4,30	- tehn.gimn.
8. Samostojnost	4,26	- tehn.gimn.
9. Svoboden delovni čas	3,98	
10. Ugled v družbi	3,91	- spl. gimn. - tehn.gimn.

Pri dijakih, ki si želijo postati podjetniki, imata "visoka plača" in "ugled v družbi" statistično pomembno višjo srednjo vrednost.

Razumevanje vloge podjetnika

Sr.vredn.

1. Podjetnik zna prepoznati priložnosti.	4,15
2. Podjetniki pošiljajo na trg nove izdelke in storitve.	3,90
3. Za razvoj države so podjetniki zelo pomembni.	3,90
4. Podjetnik zna povezati materialne in človeške vire.	3,68
5. Podjetniki se morajo za uspeh povezovati z drugimi podjetniki	3,68
6. Podjetniki so tisti, ki v posel in življenje uvajajo novosti.	3,55
7. Podjetnik je inovator.	3,53
8. Podjetniki odkrivajo in uvajajo nove tehnologije.	3,52
9. Podjetništvo je dolgoročno ustvarjanje nove vrednosti.	3,48
10. Pravih podjetnikov ni strah, da jim ne bi uspelo.	3,42
11. Pravi podjetniki želijo, da bi zaposlovali čim več ljudi.	3,30
12. V primerjavi z drugimi narodi Slovenci nismo preveč podjetni.	3,14
13. Pri nas poklic podjetnika ni preveč spoštovan.	2,86
14. Podjetništvo ustvarja le malo delovnih mest	2,74

Odnos do podjetništva

Sr.vredn.

1. Vedno hočem imeti dovolj časa za družino in prijatelje.	4,52
2. Rad izkoristim priložnost za zaslužek.	4,17
3. Vsak človek je lahko uspešen podjetnik, če to hoče.	3,83
4. Moji starši bi bili ponosni name, če bi ustanovil svoje podjetje.	3,80
5. Poklic podjetnika je vreden spoštovanja.	3,75
6. Pogosto razmišljam o novih idejah, s katerimi bi se dalo zaslužiti.	3,67
7. Podjetniki se zenejo samo za denar.	3,28
8. Z nekaterimi učitelji smo se že pogovarjali o podjetništvu.	3,24
9. Šolsko znanje podjetniku bolj malo koristi za uspeh.	2,90
10. Podjetniki v šoli niso bili posebej uspešni.	2,75
11. Materialne dobrine dajejo življenju smisel.	2,73
12. S prijatelji smo se že pogovarjali o tem, kako bi ustanovili podjetje.	2,73
13. Uspešen podjetnik je tisti, ki si lahko privoščiti razkošje.	2,73
14. Bogastva ni mogoče pridobiti na pošten način.	2,60
15. Kdor enkrat propade je slab podjetnik.	2,13

Pomembne lastnosti za uspeh podjetnika in samo-ocena lastnosti

1. Iznajdljivost	1. Zvestoba
2. Delavnost	2. Zaupljivost
3. Komunikativnost	3. Poštenost
4. Odločnost	4. Pravičnost
5. Vztrajnost	5. Zanesljivost
6. Zanesljivost	6. Pridnost
7. Pridnost	7. Iznajdljivost
8. Resnost	8. Komunikativnost
9. Pogum	9. Vztrajnost
10. Ustvarjalnost	10. Resnost
11. Inteligentnost	11. Odločnost
12. Zaupljivost	12. Navdušenost
13. Praktičnost	13. Delavnost
14. Zvestoba	14. Praktičnost
15. Poštenost	15. Pogum
16. Navdušenost	16. Ustvarjalnost
17. Pravičnost	17. Inteligentnost
18. Znati priznati poraz	18. Znati priznati poraz
19. Tekmovalni duh	19. Tekmovalni duh
20. Preudarnost	20. Preudarnost
21. Brezobzirnost	21. Brezobzirnost
22. Pohlepnost	22. Pohlepnost

Drugi dejavniki podjetništva

	Sr.vredn.
Poslovna znanja	4,32
Znanje jezikov	4,25
Tehnična znanja	4,03
Sreča	3,89
Razumevanje partnerja	3,83
Spodbuda prijateljev	3,58
Izkušnje staršev	3,41
Družinsko bogastvo	3,13

Pomembne razlike med programi in segmenti!
(razen pri sreči in družinskem bogastvu)

Rang vrednot: primerjava po segmentih

podjetnik	Ne	DA		Ne	DA
LJUBEZEN	6,17	5,61	OTROCI	13,02	10,72
RAZUMEVANJE S STARŠI	8,02	7,03	UDOBNO ŽIVLJENJE	10,30	11,80
ZVESTO PRIJATELJSTVO	8,68	8,40	MODROST	10,92	11,78
SVOBODA	8,65	8,23	NOVE IZKUŠNJE	10,58	11,64
RAZUMEVANJE S PARTNERJEM	8,73	8,48	IMETJE	12,22	11,96
POKLIC	9,45	9,28	MOČ	14,51	12,34
OSEBNA IZPOPOLNITEV	8,42	9,73	POČITEK	11,40	12,96
OSEBNA VARNOST	10,18	10,29	SPOŠTOVANJE DRUŽBENIH NAČEL	15,53	13,72
DRUŽABNA PRIPADNOST	9,63	10,25	USTVARJALNI DOSEŽKI	14,35	14,66
PRESKRBLJENOST S HRANO IN PIJAČO	9,92	11,00	UGLED V DRUŽBI	15,90	14,45
			SVET LEPOTE	16,54	17,51
			VERA	18,62	18,77

Ocene pomembnosti vpliva dejavnikov okolja na mnenje dijakov

Starši	3,95
Vrstniki	3,56
Internet	3,51
Televizija	3,37
Učitelji	3,06
Knjige	3,02
Časopisi, revije	2,92
Športniki	2,51
Politiki	2,44
Zvezdniki	2,40
Cerkev	1,75

Sklepne misli

- *Želja po podjetništvu prisotna pri polovici dijakov, še posebej na ekonomskih in tehniških izobraževalnih programih.*
- *Močno povezana s spolom in ožjim družinskim okoljem; se zdi tudi bolj funkcija osebnostne naravnosti.*
- *Razumevanje podjetništva in odnos do podjetništva v splošnem zelo pozitiven, še posebej na ekonomskih programih.*
- *Vpliv šole, učiteljev, metod se zdi pomemben =nadaljnje raziskovanje!!!*